

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zřízení záruky EFSD a záručního fondu EFSD

[COM(2016) 586 final]

(2017/C 173/11)

Zpravodaj: **Jan SIMONS**

Konzultace	24. 11. 2016
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	31. 1. 2017
Přijato na plenárním zasedání	22. 2. 2017
Plenární zasedání č.	523
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	205/1/0

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá ustavení evropského plánu vnějších investic (EIP) a návrh nařízení o Evropském fondu pro udržitelný rozvoj (EFSD) a o zřízení záruky EFSD a záručního fondu EFSD jako kroky správným směrem k řešení příčin nelegální migrace. Dalším cílem, na který by se Evropský fond pro udržitelný rozvoj měl zaměřit, je vymýcení chudoby.

1.2. Výbor žádá, aby byla zvláštní pozornost věnována řešení situace v zemích, z nichž přichází nejvíce migrantů a v nichž hospodářské, sociální a bezpečnostní podmínky vedly k ekonomické devastaci a nárůstu chudoby a současně zablokovaly veškeré snahy o udržitelný rozvoj.

1.3. Výbor odkazuje na svá předešlá stanoviska, v nichž zdůraznil nutnost zapojit do rozvoje soukromý sektor, a to pod podmínkou, že tento rozvoj bude v souladu s cíli udržitelného rozvoje a že soukromý sektor bude respektovat základní hospodářská, environmentální a sociální práva, základní úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) a agendu důstojné práce. To by mělo platit i pro investiční projekty financované z EFSD.

1.4. Výbor zastává názor, že návrh týkající se EFSD je v souladu s jeho doporučením využít rozvojovou pomoc jako multiplikační faktor k propojení soukromého kapitálu s investicemi v rozvojových zemích a provázání těchto investic s jasně vymezenými cíli, jako je tvorba většího počtu lepších pracovních míst, zlepšování kvality výroby a přenesení know-how v oblasti řízení do soukromého sektoru.

1.5. Výbor vyzývá Komisi, aby prostudovala a zanalyzovala zkušenosti z provádění investičního plánu pro Evropu a Evropského fondu pro strategické investice s cílem vyhnout se případným nedostatkům a překážkám, a to s přihlédnutím k tomu, že situace v partnerských zemích zahrnutých do EFSD jsou daleko složitější než situace v členských státech EU.

1.6. Výbor vítá koordinaci spolupráce a řízení prostřednictvím strategické rady EFSD, v níž by měly být zastoupeny všechny příslušné instituce a subjekty. S ohledem na nenahraditelnou úlohu občanské společnosti v rozvojové spolupráci EHSV žádá, aby mu byl udělen status pozorovatele ve strategické radě, a doporučuje zapojit reprezentativní organizace občanské společnosti v partnerských zemích do procesu rozhodování, včetně přípravy konkrétních projektů.

1.7. Výbor doporučuje, aby jednotné kontaktní místo, které má být zřízeno pro investory, nebylo omezeno na investiční problematiku, ale aby poskytovalo poradenství a veškeré potřebné informace a kontakty subjektům, které by se chtěly zapojit do rozvojových činností.

1.8. Výbor by chtěl navrhnout, aby nařízení obsahovalo závazek prodloužit – po vyhodnocení výsledků provádění – platnost EFSD a záruky i na období po roce 2020, a vyzývá Komisi, Radu a Evropský parlament, aby k tomu přihlížely při přípravě nového víceletého finančního rámce.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1. Dne 28. června 2016 požádala Evropská rada Komisi, aby předložila návrh ambiciózního plánu vnějších investic (EIP) coby součást nového rámce EU pro partnerství se třetími zeměmi v Evropském programu pro migraci⁽¹⁾. Nový plán vychází ze tří pilířů: nového investičního fondu (pilíř 1), technické pomoci (pilíř 2) na podporu místních orgánů a společností při vytváření většího počtu udržitelných projektů a přilákání investorů a (pilíř 3) řady specializovaných tematických, národních a regionálních programů rozvojové spolupráce EU v kombinaci se strukturovaným politickým dialogem zaměřeným na zlepšování investičního prostředí a celkového politického prostředí v dotčených zemích.

2.2. Pilíř 1 bude částečně prováděn prostřednictvím zřízení Evropského fondu pro udržitelný rozvoj (EFSD). Hlavním cílem EFSD bude zajistit integrovaný finanční balíček k financování investic započínajících v regionech Afriky a zemích sousedství. EFSD budou tvořit regionální investiční platformy, které budou kombinovat financování ze stávajících nástrojů kombinovaného financování a záruku EFSD. Bude fungovat jako „jednotné kontaktní místo“ pro přijímání návrhů na financování od finančních institucí a veřejných nebo soukromých investorů a poskytovat široké spektrum finanční podpory pro způsobilé investice.

2.3. Hlavním cílem EFSD je poskytnout integrovaný finanční balíček za účelem financování investic pro země, které jsou stranami Dohody o partnerství mezi africkými, karibskými a tichomořskými státy (státy AKT) na jedné straně a Evropským společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé⁽²⁾, a v zemích sousedství, a přispět tak k růstu a vytváření pracovních příležitostí, maximalizaci adicionality, výrobě inovativních produktů a zapojení finančních prostředků ze soukromého sektoru. Očekává se, že EFSD do roku 2020 uvolní až 44 miliard EUR na investice z prostředků souhrnného rozpočtu Unie a jiné zdroje ve výši 3,35 miliardy EUR.

2.4. Na záruku EFSD poskytne EU do roku 2020 celkem 750 milionů EUR ze souhrnného rozpočtu Unie i z 11. Evropského rozvojového fondu (ERF). Komise má v úmyslu navrhnout uvolnění prostředků z rozpětí pro nepředvídané události s cílem poskytnout částku ve výši 250 milionů EUR. Ostatní příspěvky z rozpočtu Unie by byly realizovány přerozdělením nebo přesměrováním vyhrazených prostředků. Další financování by mohlo rovněž zahrnovat další příspěvky jiných přispěvatelů, například členských států.

2.5. EFSD bude řízen Komisí a prováděn prostřednictvím regionálních investičních platform, jež budou kombinovat financování ze stávajících nástrojů kombinovaného financování pro Afriku a evropské sousedství a poskytnutí záruky EFSD. Komisi bude nápomocna strategická rada a dvě provozní rady, každá pro jednu regionální investiční platformu. Komise bude spravovat sekretariát EFSD, který zajistí plnění všech úkolů a funkcí potřebných ke splnění cílů plánu vnějších investic.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV zastupuje evropskou organizovanou občanskou společnost v několika dvoustranných výborech, například v rámci AKT-EU, Euromed, Východního partnerství, spolupráce s Latinskou Amerikou a dalších, a předkládá své názory na úlohu občanské společnosti při podpoře rozvoje⁽³⁾. Občanská společnost může hrát velmi důležitou úlohu při hodnocení užitečnosti a udržitelnosti investičních projektů, při dohlížení na transparentnost jejich financování a při sledování jejich provádění.

⁽¹⁾ Stanovisko REX/478 – Nové partnerství se třetími zeměmi v oblasti migrace (viz strana 66 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽²⁾ Tato dohoda byla podepsána v Cotonou dne 23. června 2000 (dále jen „dohoda z Cotonou“).

⁽³⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 1; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 138; Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 129; Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 133; Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 24.

3.2. Výbor považuje problém velkého počtu uprchlíků a nelegálních migrantů do EU za jednu z největších výzev, kterým EU v posledních letech čelí. Tyto dva jevy mají různé příčiny a vyžadují odlišná řešení. Hlavní prioritou mezinárodního společenství musí být vynaložit veškeré úsilí na ukončení vojenských konfliktů a dosažení mírového řešení, aby byly vytvořeny podmínky nezbytné pro skutečný rozvoj a provádění cílů udržitelného rozvoje. Vedle občanské společnosti, jež má důležitou úlohu v oblasti prevence, mediace a řešení konfliktů, by zásadní roli v těchto snahách měla hrát EU jakožto největší dárcé rozvojové pomoci.

3.3. Příčiny nelegální migrace lze často hledat v chabých hospodářských vyhlídkách a malém hospodářském růstu v zemích původu, jež bývají doprovázeny žalostnými sociálními podmínkami a velkými bezpečnostními problémy a společně pak ústí v rostoucí chudobu a nutí tisíce lidí k emigraci. Výbor vítá snahu Komise a Rady nalézt nejlepší přístup k nápravě tohoto problému řešením jeho základních příčin.

3.4. Oficiální rozvojová pomoc je v boji proti chudobě nadále nezastupitelná, zejména v nejméně rozvinutých zemích, nestabilních státech a pro zranitelné skupiny obyvatel, nemůže však pokrýt všechny rozvojové potřeby.

3.5. Výbor ve svých stanoviscích k úloze soukromého sektoru⁽⁴⁾ a k financování rozvoje⁽⁵⁾ konstatoval, že je nezbytné mobilizovat všechny dostupné zdroje a dát daleko větší úlohu soukromému sektoru na evropské i místní úrovni pod podmínkou, že tento rozvoj bude v souladu s cíli udržitelného rozvoje a že soukromý sektor bude respektovat lidská práva včetně hospodářských a sociálních práv, zejména základní úmluvy MOP. Nově vytvořená pracovní místa by měla být v souladu s agendou důstojné práce MOP, což by mělo platit i pro investiční projekty prováděné prostřednictvím Evropského fondu pro udržitelný rozvoj.

3.6. Nové nástroje, jako je záruka a záruční fond EFSD, by měly být využívány jako multiplikační faktor, který přiláká soukromý kapitál k investování v rozvojových zemích a propojí tyto investice s jasně vymezenými cíli, jako je tvorba většího počtu lepších pracovních míst, zlepšování kvality výroby a přenesení know-how v oblasti řízení do soukromého sektoru. Kromě toho musí být kombinování veřejných a soukromých investic transparentní a musí respektovat potřebnou rovnováhu, aby se předešlo situaci, kdy by ze všech výhod těžili soukromí investoři, zatímco veřejný sektor by hradil ztráty. Výsledky projektů musí být jasně měřeny a srovnávány a mimo jiných pozitivních výsledků musí být hodnoceno odstraňování příčin nelegální migrace.

3.7. Vzhledem k tomu, že je EFSD inspirován investičním plánem pro Evropu a Evropským fondem pro strategické investice, žádá Výbor Komisi, aby vyvodila závěry z jejich fungování, neboť jej nelze popsat jako naprostý úspěch. Tyto zkušenosti je třeba pečlivě studovat a analyzovat, aby se předešlo případným nedostatkům a překážkám při řízení EFSD, a to s přihlédnutím k tomu, že podmínky v partnerských zemích jsou jiné a daleko složitější než situace v členských státech EU.

3.8. Navrhovaný EFSD přetvoří stávající nástroj kombinovaného financování v podobě investiční facility pro Afriku⁽⁶⁾ a investiční nástroj sousedství⁽⁷⁾ ve dvě společně zastřešené investiční platformy. Výbor považuje za nezbytné zapojit do procesu rozhodování, včetně přípravy konkrétních projektů, reprezentativní organizace občanské společnosti na místní úrovni, aby mohly plnit svou úlohu při monitorování transparentnosti financování a účinnosti investičních projektů.

3.9. EU má přílišný počet finančních nástrojů spojených s rozvojovými programy (11. Evropský rozvojový fond s nejrůznějšími druhy finančního krytí, nástrojů a platform, víceletý finanční rámec na období 2014 až 2020 (rozpočet EU) s různými územními a regionálními programy, odvětvové programy, EIB se svými nástroji a programy, EBRD atd.), kvůli čemuž je pro širokou veřejnost a příslušné partnery velmi obtížné těmto nástrojům rozumět a naučit se je využívat. EFSD se má stát jednotným kontaktním místem pro subjekty, které mají zájem investovat v rozvojových zemích. Výbor doporučuje, aby se neomezoval jen na investice, ale aby poskytoval poradenství a veškeré potřebné informace a kontakty subjektům, které by se chtěly zapojit do rozvojových činností.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 49.

⁽⁶⁾ C(2015) 5210 final.

⁽⁷⁾ C(2016) 3436 final.

3.10. Pouze 6 % rozvojové pomoci EU směřovalo do nestabilních států a většina této pomoci byla určena deseti zemím, které mají bohaté přírodní zdroje. Výbor doufá, že EFSD přinese pozitivní výsledky i pro nestabilní státy, zejména pro státy s vojenskými konflikty, zdevastovanou ekonomikou a zhroutenou správou věcí veřejných, kde by navrhovaná záruka mohla soukromým investorům pomoci vypořádat se s vyššími riziky spojenými s jejich projekty. Výbor se rovněž staví proti pokusům stanovit maximální procentuální podíl, který by záruka mohla krýt, neboť by tím bylo omezeno její použití na investice v nestabilních zemích.

3.11. Výbor zastává názor, že hlavní kvalitativní změna stávající situace by mohla spočívat v řešení koordinace a směrování spolupráce a řízení prostřednictvím strategické rady EFSD, v níž by měly být zastoupeny všechny příslušné instituce a subjekty. Vzhledem ke své úloze v oblasti rozvojové spolupráce žádá EHSV Komisi, aby zástupcům Výboru udělila status pozorovatele, a umožnila tak, aby byly reprezentovány názory občanské společnosti.

3.12. Výbor zastává názor, že velmi významnou přidanou hodnotou nového plánu vnějších investic by měl být jeho druhý pilíř týkající se technické pomoci, jakož i třetí pilíř, který by zahrnoval problematiku zlepšování demokracie a správy věcí veřejných v partnerských zemích, zejména transparentnost, monitorování a odpovědnost, a vytvoření podnikatelského prostředí s dobrými podmínkami pro investice, které povedou k růstu a tvorbě pracovních míst a k vymýcení chudoby.

3.13. Je také nezbytné zlepšit komunikaci týkající se investičního plánu a jeho konkrétních projektů, aby mohla občanská společnost sledovat jeho provádění.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Návrh nařízení o záruce EFSD uvádí ⁽⁸⁾, že by záruka měla být poskytována na počáteční investiční období do 31. prosince 2020, což je podle názoru Výboru příliš krátké období k dosažení cílů EIP. Výbor vyjadřuje naději, že bude možné EIP prodloužit a rozšířit jeho působnost tak, aby v závislosti na svém úspěchu zahrnul i další země a regiony, což by mělo být zváženo při přípravě nového víceletého finančního rámce.

4.2. Navrhuje se, aby členské státy měly možnost poskytovat příspěvky v podobě záruky určené podle regionu, odvětví nebo investičního okna ⁽⁹⁾. Výbor doporučuje doplnit, že by příspěvky členských států měly být v souladu s rozvojovými prioritami EU.

4.3. Vítáme závazek Komise každoročně podávat zprávu Evropskému parlamentu a Radě o finančních a investičních operacích krytých zárukou EFSD a s potěšením bereme na vědomí, že zpráva bude zveřejněna s cílem umožnit příslušným zúčastněným stranám, včetně občanské společnosti, vyjádřit své stanovisko. EHSV se ochotně zapojí do hodnocení toho, zda EFSD přispívá k cílům udržitelného rozvoje, včetně toho, zda plní hlavní účel svého zřízení – odstraňování příčin nelegální migrace.

4.4. Výbor ve všech svých stanoviscích v oblasti rozvojové spolupráce trvá na tom, že rozvojová pomoc musí být poskytována zcela transparentně, aby se předcházelo podvodům, korupci, praní peněz a daňovým únikům. Podporuje tudíž výslovné zmínění těchto zásad v návrhu ⁽¹⁰⁾.

4.5. Výbor navrhuje doplnit k cílům udržitelného rozvoje uvedeným v čl. 3 odst. 2, na které se EFSD bude zaměřovat, vymýcení chudoby a zmínit je i mezi obecnými cíli v čl. 8 odst. 1 písm. a).

V Bruselu dne 22. února 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁸⁾ 9. bod odůvodnění.

⁽⁹⁾ 14. bod odůvodnění a čl. 14 odst. 4.

⁽¹⁰⁾ Články 17, 18, 19 a 20.